

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับกิจกรรม 4 MAT ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ต่อการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธัมมสิริศึกษาสัตหีบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธัมมสิริศึกษาสัตหีบ จำนวน 80 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลากห้องเรียน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 40 คน สอนโดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 40 คน สอนโดยวิธีกิจกรรม 4 MAT เนื้อหาที่นำมาทดลองสอนคือ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ทวีปของเรา จำนวน 12 คาบ คาบละ 60 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกิจกรรม 4MAT จำนวน 12 คาบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 50 ข้อ เก็บรวบรวมข้อมูลโดย วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t-test

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับกิจกรรม 4 MAT ไม่แตกต่างกัน
2. เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับกิจกรรม 4 MAT แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองด้วยการสอนโดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับกิจกรรม 4 MAT มีประเด็นอภิปรายดังนี้

1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จากการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับกิจกรรม 4 MAT พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน ที่กำหนดไว้ ผลเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก

1.1 การสอนโดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และกิจกรรม 4 MAT ต่างเน้นการจัดกิจกรรมในระบบกลุ่มที่กระตุ้นความสนใจผู้เรียนในช่วงนำเข้าสู่บทเรียน มีกิจกรรมการสอนที่ให้ความสนุกสนานและเสริมสร้างความสามัคคี ความมีน้ำใจ ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ นอกจากนี้ยังส่งเสริมความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีให้กับผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไกวิท ประวาลพุกษ์ (2541, หน้า 137) ที่กล่าวว่า ความรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ด้วยตัวผู้เรียนเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย อันเกิดจากผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เก็บข้อมูล นำข้อมูลนั้นมาประติดประต่อกัน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานและคุณค่าของการเรียนรู้นั้น ดังนั้นการสอนโดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และกรรม 4 MAT ซึ่งมีการจัดกิจกรรมตามที่กล่าวมาจึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ต่างกัน

1.2 การสอนโดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และกรรม 4 MAT เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะนำและสนับสนุน ดังนั้น ผู้เรียนจึงมีโอกาสดำเนินกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ตัดสินใจร่วมกันในการเลือกปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายเมื่อเกิดปัญหาที่ร่วมกันคิดและแก้ปัญหา สอดคล้องกับกับแนวคิดของ สมศักดิ์ สันธุระเวช (2542, หน้า 55) ที่ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัด ความสามารถประสบการณ์และรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันเมื่อเรียนรู้ร่วมกัน จึงทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยผู้เรียนที่เรียนรู้น้อยกว่าสามารถเรียนรู้จากผู้เรียนที่มีประสบการณ์มากกว่า ในขณะที่ผู้เรียน ที่รู้มากกว่าก็มีโอกาสเพิ่มทักษะการเรียนรู้จากการช่วยอธิบายให้แก่ผู้อื่น และสอดคล้องกับแนวคิดของ อารุง จันทวานิช (2542, หน้า 5) ที่ว่ากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการมุ่งเน้นการค้นหาสร้างความรู้ร่วมกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน ร่วมประเมิน การเรียนรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมและสื่อการเรียน สอดคล้องสัมพันธ์กันจึงส่งผลต่อการพัฒนาและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ทำให้มีผล

การเรียนรู้ดีขึ้น ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และกิจกรรม 4 MAT ซึ่งมีการจัดกิจกรรมตามที่กล่าวมาจึงส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ได้สูงขึ้นไม่ต่างกัน

1.3 ธรรมชาติของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้นเป็นกลุ่มสาระที่ว่าด้วยสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเหล่านั้น และมีคุณลักษณะต่าง ๆ อันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข ดังนั้น ผู้เรียนจะต้องรู้จักพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรู้จักการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ สามารถเผชิญสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์หลักการจัดกิจกรรมคือยึดความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่าง ๆ ผู้สอนจะเน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (ทิศนา ขัมมณี, 2545, หน้า 8-9) และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกิจกรรม 4 MAT หลักการจัดกิจกรรมคือการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดจากการรับรู้ความรู้สึกต่อประสบการณ์จริงที่เป็นรูปธรรมด้วยกระบวนการสังเกตอย่างไตร่ตรอง (Reflective Watching) สมองซิกขวาจะค้นหาความหมายและทำความเข้าใจเฉพาะตน (Personal Meaning) จากเรื่องที่เรียนส่วนสมองซิกซำจะสร้างความเข้าใจเรื่องนั้นด้วยการวิเคราะห์ในรายละเอียด คำถามนำทางในเรื่องนี้คือ “ทำไม” ผู้เรียนต้องหาคำตอบในลักษณะเฉพาะตัว ต้องเข้าใจว่าการเรียนรู้เรื่องที่เรียนมีประโยชน์ต่อตนเองอย่างไร และเกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความคิดเห็นของตนเห็นของตนอย่างไรและเกิดจากการรับรู้สิ่งที่เป็นนามธรรมนำมาปรับเป็นความคิดรวบยอด (Concept) ด้วยกระบวนการดู การเห็น หรือการรับรู้ข้อมูลอย่างไรไตร่ตรอง คำถามนำทาง คือ “อะไร” สมองซิกขวาจะทำหน้าที่ค้นหาประสบการณ์ใหม่ที่บูรณาการเข้ากับสิ่งที่มีอยู่มุ่งค้นหาข้อมูลที่ต้องการและนำเชื่อถือจากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ นำมาเป็นความคิดรวบยอดหรือข้อสรุปที่เป็นหลักการ ทฤษฎี มีความถูกต้องแน่นอนจากนั้นนำเอา ความคิดรวบยอด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้งานได้ สมองซิกซำค้นหาวิธีการทำงานที่เป็นลักษณะของคนอื่น ๆ ดูว่าคนอื่นเขาทำงานชิ้นนั้นอย่างไร ศึกษารายละเอียดหรือขั้นตอนการทำงานของผู้อื่น เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางในการทำงาน ส่วนสมองซิกขวาพยายามค้นคว้า ทดลองปฏิบัติ แล้วนำมาประยุกต์เป็นแนวทางของตนเอง แล้วสมองซิกซำวิเคราะห์ความสำคัญและความสัมพันธ์กับสถานการณ์ในชีวิตจริงส่วนสมองซิกขวาค้นหาแนวทางใหม่และขยายผลการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป (McCarthy and Morris. 1990, pp. 24 – 25 อ้างอิงใน อุทัยย์ โพธิ์สุข, 2537, หน้า 59 – 61) ซึ่งจะเห็นได้ว่าลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และกิจกรรม 4 MAT

สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจึงทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้อย่างไม่แตกต่างกัน

2. ด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ พบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ของผู้เรียนที่เรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่กำหนดไว้โดยกิจกรรม 4 MAT มีค่าคะแนนสูงกว่า กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ผลเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก

2.1 การสอนโดยกิจกรรม 4 MAT มีกิจกรรมที่พัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาอย่างเป็นระบบสมดุล ทำให้สมองซีกขวาซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาความรู้สึก คุณธรรม จริยธรรม ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง และระบบกิจกรรม 4 MAT นั้นเริ่มจากประสบการณ์จริง มีการคิดไตร่ตรอง และมีโอกาสเลือกและได้ลงมือปฏิบัติและแลกเปลี่ยนความคิดกับผู้อื่นอีกทั้งเนื้อหาในกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องทวีปของเราที่ใช้ในการทดลองเป็นเรื่องที่มีได้สอนเรื่องเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ในเนื้อหา แต่จากการทดลองได้ใช้เป็นการสอดแทรกเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ด้วยกิจกรรมการสอน ดังนั้น เมื่อผู้เรียนปฏิบัติสิ่งที่ไม่ซื่อสัตย์ ผู้สอนก็สามารถตักเตือนและชี้ให้เห็นถึงผลเสียได้ทันที เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนซื่อสัตย์เพราะกลัวการถูกลงโทษ หรือซื่อสัตย์เพราะอยากได้รับคำชมเชยจากผู้สอน และ จะซื่อสัตย์เพราะไม่อยากจะสมาชิกในกลุ่มเดือดร้อน จากนั้นก็จะพัฒนาเป็นซื่อสัตย์เพราะปฏิบัติตามกติกา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, 2524, หน้า 70 – 72) ส่วนการสอนโดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เป็นหลักการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมการเรียนให้ทั่วถึงกันและกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะการเรียนที่ผู้เรียนได้มีบทบาทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้และความกระตือรือร้นที่จะเรียน และเรียนอย่างมีชีวิตชีวาซึ่งเป็นการพัฒนาสมองซีกซ้ายเพียงด้านเดียวซึ่งอาจเป็นผลทำให้ค่าของคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมน้อยกว่าการสอนโดยกิจกรรม 4 MAT

2.2 การสอนโดยกิจกรรม 4 MAT เป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีการเปลี่ยนกลุ่มบ่อย ๆ ทำให้ต้องร่วมมือกับกลุ่มเพื่อให้ปฏิบัติงานเสร็จทันเวลาจึงก่อให้เกิดความสามัคคีและเข้าใจผู้อื่น เริ่มเอาความรู้สึก หรือความคิดเห็นที่แท้จริงของผู้อื่นเข้ามาพิจารณา ก่อนตัดสินใจทำอะไรลงไปก็ต้องคิดแล้วว่าสิ่งนั้น จะไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน หากแต่จะนำความชื่นชมมาให้ แรงจูงใจที่จะให้ประพฤติดี ความรู้สึกทางจิตใจเข้ามามีบทบาทสำคัญ การกำหนดแนวทางความประพฤติจึงเป็นเรื่องของการทำตามคนส่วนมาก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, 2524, หน้า 70 – 72) ส่วนกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

จะเป็นกิจกรรมที่ไม่มีการเปลี่ยนกลุ่มเลย ดังนั้นกลุ่มจึงมีผลต่อจิตใจของผู้เรียน ไม่มากนักจึงทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของผู้เรียน โดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีค่าน้อยกว่าผู้ที่เรียนโดยกิจกรรม 4 MAT

2.3 การสอนโดย กิจกรรม 4 MAT เป็นการจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน โดยครูเป็นผู้เสนอแนะความรู้และมอบหมายงานให้เหมาะสมตามลักษณะของผู้เรียนและเนื้อหาที่เรียน และจัดกิจกรรมให้สนองต่อผู้เรียนรูปแบบต่าง ๆ กัน ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหา ตัดสินใจรูปแบบการนำเสนอผลงานด้วยตนเอง ผู้เรียนต้องปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางสังคมให้เข้ากับสังคมได้เพื่อนำมาเป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิต (ราชพร บำรุงศรี, 2535, หน้า 6 –9 อ้างอิงจาก Kolb & others, 1991) เมื่อกลุ่มจะต้องมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์จึงต้องปรับคนให้มีความซื่อสัตย์เพื่อสามารถเข้ากับสังคมได้และนำเอาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์มาเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติตน

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกลุ่มสัมพันธ์สามารถพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้เช่นกันแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมทั้งสองแบบ คือ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และกิจกรรม 4 MAT สามารถพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของผู้เรียนได้แต่กิจกรรม 4 MAT สามารถพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของผู้เรียนได้มากกว่าการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาสามารถนำกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กับกิจกรรม 4 MAT ไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และกลุ่มสาระอื่นได้

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ โดยกิจกรรม 4 MAT ได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระสังคมศึกษาเป็นกลุ่มสาระที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และเหตุผลเชิงจริยธรรมควบคู่กันไป ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปน่าจะมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเหตุผลเชิงจริยธรรม เช่น ความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง เป็นต้น

2.2 เนื่องจากกิจกรรม 4 MAT สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีเหตุผลเชิงจริยธรรม
ด้านความซื่อสัตย์ได้ดี ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปน่าจะนำเหตุผลเชิงจริยธรรมอื่น ๆ เช่น
ความมีวินัย หรือความรับผิดชอบเป็นต้น

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University